

Arbeidsgiverforeningen Spekters innspill til Prop. 1 S (2024-2025)

Arbeidsgiverforeningen Spekters medlemmer innenfor kultursektoren er teatre, orkestre, museer, opera, kultur- og konserthus, NRK og en rekke andre betydningsfulle aktører innenfor norsk kunst- og kulturliv.

Avgjørende med et sterkt, vitalt og fritt kulturliv

Et sterkt, vitalt og levende kulturliv er viktig for vårt demokrati og samfunn. Og kanskje har det aldri vært viktigere enn det er akkurat nå, når det stormer som verst rundt oss. I de pågående krigene ser vi kulturell infrastruktur gå i ruiner. Kulturen er et mål i seg selv når en nasjon vil ta styringen over en annen.

Kulturen er også et mål i seg selv når antidemokratiske regimer skal få styring med eget folk. Da fengsles kunstnere og journalister, og institusjonsledere kastes for å bli erstattet av regimevennlige ledere. Antidemokratiske tendenser er på fremmarsj i flere land rundt oss, og som en motsats til dette må Norge fortsette å sikre et sterkt og vitalt kunst- og kulturliv, med kunstnere og institusjoner frie fra politisk styring.

At vi har politikere som anerkjenner og legger til rette for vår helt avgjørende kunstneriske infrastruktur av autonome institusjoner og frie, redaktørstyrte medier, er selvsagt helt grunnleggende.

Viktig prioritering av infrastrukturen

Kunst- og kulturinstitusjonene i dette landet har en avgjørende samfunnsrolle. De er motoren i kulturlivet vårt. De har bred kompetanse innenfor et mangfold av fagfelt, og bidrar til kontinuerlig kunstproduksjon og formidling av høy kvalitet, til glede for publikum i hele landet. Institusjonene er også de viktigste arbeids- og oppdragsgiverne for kunstnerne og kulturarbeiderne i landet og bidrar til å sikre og videreutvikle avgjørende fagkompetanse.

I tillegg er kulturinstitusjonene en svært viktig ressurs for enkeltkunstnere, ensembler, kompanier, mindre produksjonsmiljøer og lokale aktører som har stor nytte av de ressursene institusjonene besitter.

Denne motoren er imidlertid svekket etter flere år med kutt. Den forrige regjeringens ABE-kutt er avløst av flere vedtatte statsbudsjetter som ikke fullt ut kompenserer sektoren for pris- og lønnsvekst.

Spekter er tilfreds med at regjeringen forslår å viderefører ekstraordinære tilskudd for enkeltinstitusjoner fra i år til neste år, løfter driftstilskuddet til flere enkeltinstitusjoner, og bidrar med

avgjørende investeringsmidler til bygg og vedlikehold. Dette er helt nødvendige investeringer i en sektor og infrastruktur som lenge har stått i en krevende økonomisk situasjon. I tillegg er Spekter fornøyd med at opprydningen i budsjettpostene har startet, og at blant annet Festspillene i Bergen, som varig institusjon, er løftet ut av Kulturrådets festivalordning.

Spekter mener også det er positivt at det settes av midler til en insentivordning for ny, norsk dramatikk, og at leselyststrategien følges opp med flere viktige avsetninger.

Omstillingsbehovet vedvarer

Til tross for at mange har gjennomført store omstillings- og nedbemanningsprosesser de siste årene, viser Spekters siste medlemsundersøkelse fra september i år at omstillingsbehovet vedvarer. Blant annet svarer 79 prosent av kulturvirksomhetene at behovet for nedbemanning har økt i 2024. Bare 21 prosent av kulturvirksomhetene svarer at behovet for nedbemanning ikke har økt. Videre svarer 2 av 3 kulturvirksomheter at de i noen eller stor grad må nedskalere produksjoner, 51 prosent svarer at de i noen eller stor grad må redusere tjenestetilbudet, og hele 76 prosent svarer at de i noen eller stor grad har vært nødt til å redusere bruken av frilansere og vikarer inneværende år.

Regjeringen har lagt til grunn en prisvekst på 3 prosent og en lønnsvekst på 4,5%. Kulturinstitusjonene har fått økt sine bevilgninger over statsbudsjettet på mellom 3,6 og 3,8%. Etter regjeringens egne anslag burde disse hatt en justering på om lag 4% for å kunne opprettholde nivået til neste år.

I sum betyr dette for mange av kulturinstitusjonene en underregulering som innebærer at omstillingsbehovet vedvarer i kultursektoren også til neste år. Ett enkelt års kutt kan de fleste institusjoner leve med. Men når kuttene samles opp over flere år, får det konsekvenser ikke bare for institusjonene selv, men for kultursektoren som helhet, og for publikum.

Et steg i riktig retning

Spekter mener imidlertid i sum at regjeringen har lagt fram et budsjettforslag som er et steg i riktig retning, men at institusjonene må sikres inflasjonsjustering i tråd med regjeringens egne anslag.

Det er i tillegg sterkt press på kommuneøkonomien, og Spekter registrerer at kulturinstitusjonene flere steder nedprioriteres til fordel for andre, lovpålagte områder.

Spekter ser frem til Stortingets behandling av kulturloven denne høsten, som vi håper kan bidra til å sementere kulturlivets plass og betydning i det norske demokratiet. Spekter mener også det bør innføres nye insentiver for private bidrag til kulturen. Til sist vil det å innlemme musikk og scenekunst i merverdiavgiftssystemet med lav sats bidra til å lette avgiftstrykket på disse institusjonene, og ikke minst vil det bidra til administrativ forenkling.